

Dainavos apygardos partizanų atminimo įamžinimo Lietuvos partizanų ir jų rėmėjų memorialiniame komplekse – “Merkinės kryžių kalnelyje” ir jo prieigose idėjos konkurso projektas **“Atminties ratas”**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Memorialinio komplekso koncepcija – “Atminties ratas”.

Urbanistinės erdvės struktūros kokybė.

Komplekso vystymo koncepcija pagrįsta esamos Merkinės miesto urbanistinės aplinkos savybių ir esamos (lokalios) viešųjų erdvių sistemos analize (Žr. Pav. 1). Iš jos matyti, kad dabartinė Merkinės miesto viešųjų erdvių sistema (nors ir nesutvarkyta ir turinti potencialo), su svarbiais visuomeniniais pastatais – Muziejumi ir pagrindine aikšte, bažnyčia ir erdve aplink ją bei esamomis jungtimis (Bakšio ir V.Sladkevičiaus gatvių atkarpų trasomis) formuoja vieną – istorijos pažinimo ratą. Siūloma Memorialo ir jo prieigų formavimo koncepcija numato antrąjį – memorialinį Atminties ratą, kuris susiliečia ir persikloja su pirmuoju. Tuo būdu formuojama ir papildoma esama miesto viešųjų erdvių sistema, jai suteikiant tinklo savybių, kas sąlygos jos gyvybingumą. Siūlomas Atminties ratas jungtųsi į sistemą keliais būdais:

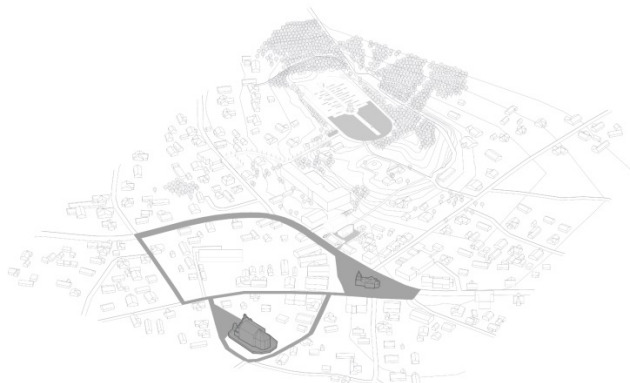
(1) nuo rekonstruotino muziejaus pastato erdvės taku (iš jo šiaurinės pusės) iki Merkinės kryžių kalnelio teritorijos rytinės pusės, kas užtikrintų būtinąjį šių tarpusavyje susijusių objektų funkcinį sąryšį;

(2) Seinų – Nemunaičio – Mokyklos gatvių trasa, kuri veda į Memorialo erdvę iš miesto pagrindinių erdvių. Taip pat šis Atminties ratas nuo Maksimonių ir Seinų gatvių sankryžos jungiasi su Istorinės miesto pažinties ratu į vientisą sistemą, kuri funkciškai iš dalies veikia Valstybinių renginių metu ir šiandien.

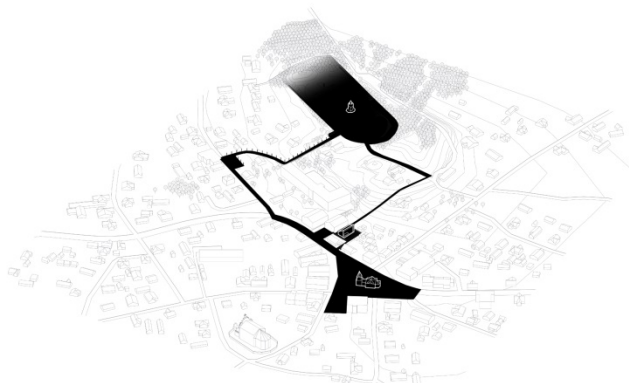
(3) Atsižvelgiant į bendrą socioekonominę ir sociokultūrinę situaciją, esminių Merkinės miesto urbanistinių struktūros pakitimų, tokių kaip urbanistinio tinklo tankėjimas, naujas užstatymas, naujų miesto dalių formavimas, nenumatoma. Tai sąlygota bendrųjų sąlygų, ne autorių pozicijos. Tačiau Memorialo komplekso ir jo prieigų pasiūlymai yra kompleksiniai, tarpusavyje susiję tiek įvaidžio, tiek ir struktūros prasme.

Pav. 1 Istorijos ir Atminties pažinimo ratų schemas.

Istorijos pažinimo rato schema

Atminties rato shema

2. Siūdomi tvarkymo principai.

Atsižvelgiant į Merkinės miesto dydį, į memorialo valstybinę svarbą bei kultūros vertybių pobūdį, siūdomi memorialo tvarkymo principai numato:

(1) Tik minimalios intervencijos bei atminties ženklinimo vietovėje atskirais elementais priemonės. Jomis (erdvės elementais, takais, faktūromis spalvomis bei kraštovaizdžio priemonėmis) memorialinis kompleksas sujungiamas į vientisą ir atpažįstamą visumą, kuri integruojama į miesto viešųjų erdvių sistemą;

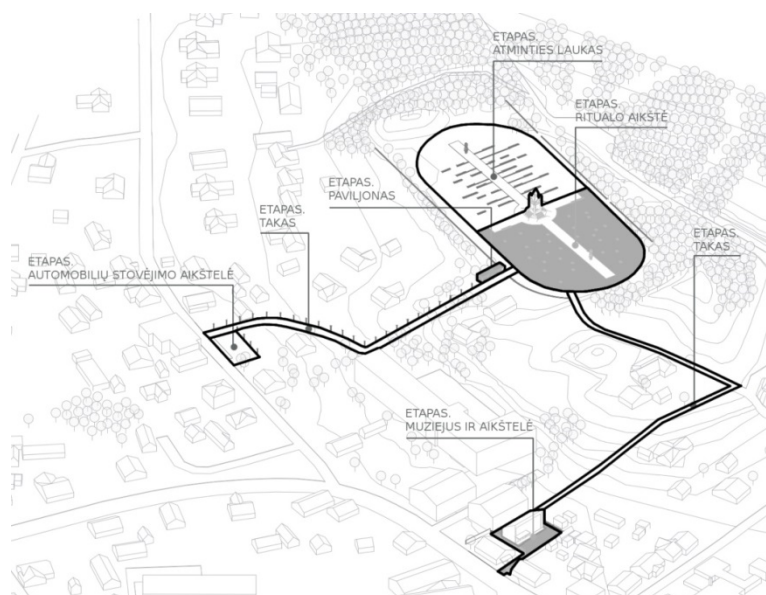
(2) Akcentuojamas esamų “Merkinės kryžių kalnelio” memorialinės erdvės pobūdis, siekiant išryškinti jos tapatybę bei galimus erdvės naudojimo scenarijus;

(3) Buvusio mokyklos stadiono rudimentų niveliamą;

(4) Visų esamų “Merkinės kryžių kalnelio” erdvių memorialo elementų – takų sistemos, erdvės, koplyčios, koplytstulpių ir kt. - išsaugojimą.

(5) Galimybes etapiškai realizuoti projektą, priklausomai nuo išsikeltų prioritetų ir ekonominių galimybių. Siūlomas sprendinys yra ilgalaikė programa, kurią įmanoma realizuoti daugeliu etapų ir atskirais mikro projektais (žr. Pav 2).

Pav. 2 Etapai.Mikro projektai.

3. Siūdomi sprendiniai. Universalus viešųjų erdvių ir statinių pritaikymas. Sprendimų funkcionalumas.

Merkinės kryžių kalnelis.

Memorialo erdvės sutvarkymo siūlymas numato dabartinės erdvės funkcinį zonavimą pagal galimus erdvės naudojimo scenarijus. Priekinei memorialo daliai siūloma suteikti ritualinės aikštės tapatybės bruožų, ja išgrįsti, paliekant dabartinių kryžiaus formos takų kontūrus. Ši erdvė gali būti naudojama svarbiems valstybiniais renginiams, tinkama dideliame žmonių kiekiui. Šioje erdvėje numatomas naujas akcentas – valstybinė vėliava. Toks sprendinys su nauja trinkelėlių danga leidžia šią memorialo erdvę – Atminties aikštę naudoti universaliai skirtingiems susibūrimams bei renginiams. Joje numatoma išdėstyti nedidelius betono elementus su apšvietimu, kurie būtų skirti prisėsti renginių metu. Antroji memorialo erdvė siūloma tvarkyti kaip Atminties lauką arba pievą, kur be esamo kryžiaus formos tako atnaujinimo darbų numatoma žolėje išdėstyti betono suolus su apšvietimu ir takeliais iki jų. Šiai erdvei siūloma suteikti praėjusio mūsų lauko tapatybės ir įvaizdžio bruožų, kurie

pabrėžiami horizontaliais erdviniais elementais (suolais) ir minimaliu apšvietimu iš jų. Memorialo prieigose taip pat siūloma suformuoti Atminties alėją. Tai – kelias, vedantis į memorialą nuo Seinų gatvės ir bažnyčios pusės. Jame numatoma keisti dabartinę dangą, įrengti kolonadą bei ilgą suolą, kuris atliktu tiek atitvaros - ribos, tiek ir lauko baldo funkcijas. Memorialo prieigoje – ties jo riba siūloma sukurti informacinį paviljoną, kuriam būtų naudojami tipiniai gelžbetonio elementai – kolonos ir sijos bei berėmis stiklas. Šis objektas būtų skirtas informacijai apie memorialą dėstyti, lankytojų poilsiui ir pasislėpti nuo kritulių renginių metu.

Lietuvos partizanų memorialinis muziejus.

Projektiniame pasiūlyme numatoma rekonstruoti dabartinio muziejaus pastatą, kuriame numatomos visos būtinosios funkcijos – ekspozicijų salė, ūkinės patalpos, įeigos ir holo zonos, antrame aukšte – darbo vietos, nedidelė salė renginiams, edukaciniams užsiėmimams, sandėliavimo zonos/spintos. Tinkamam šio pastato naudojimui siūloma pakelti stogą. Tai būtų prasminga ne tik funkcinio atžvilgiu: muziejus – tai vietoženklis, kuris turi būti matomas nuo pagrindinės aikštės. Tiek muziejui, tiek ir erdvei šalia jo siūloma naudoti tamsias faktūras ir medžiagas atitinkančias viso memorialo komplekso spalvinę koncepciją. Atsižvelgiant į muziejaus pastato visuomeninę paskirtį ir minimalius atstumus nuo jo iki šalia esančių pastatų (priešgaisrinius reikalavimus), rekonstruojamo muziejaus pastato langus siūloma formuoti tik iš vienos pusės. Dėl priešgaisrinių reikalavimų visos kitos muziejaus pastato išorės sienos formuojamos kaip ugniasienės. Taigi, muziejaus pastato tūrio formavimo principai atliepia tiek gaisrosaugos, tiek ir vietoženklis aspektus. Šalia formuojamos muziejaus erdvės – aikštelės dangai siūloma naudoti ta pati medžiaga – trinkelės, kurios būtų naudojamos ir Atminties aikštės bei Atminties tako zonose. Visame komplekse ir jo prieigose numatomas naujas apšvietimas, kuris atitinka bendrosios siūlomos memorialo vystymo koncepcijos bei kompleksiskumo principus.

4. Santykis su kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos aspektais.

Siūlomas Merkinės kryžių kalnelio ir jo prieigų sprendinys užtikrina esamų kultūros vertybių išsaugojimą. Minimalios intervencijos ir ženklinio akcentavimo prieiga pasiūlyme neužkerta kelių bei galimybės archeologiniams ir kitiems tyrimams ateityje tiek pačiame memoriale, tiek ir už jo ribų. Siūloma esamus koplytstulpius restauruoti. Koplyčios statiniui siūloma pakeisti apdailą, akmenines dalis, įrengti apšvietimą, akcentuojant esminius religinius simbolius.

5. Įgyvendinimo etapai.

Kiekviena iš siūlomo sprendinio dalių gali būti realizuojama kaip atskiras etapas. Muziejaus pastato ir jo erdvės rekonstrukcija gali būti vykdoma atskiro kultūros projekto apimtyje; Merkinės kryžių kalnelio atskirų erdvės dalių, prieigos paviljono, Atminties alėjos, takų rekonstravimo ir kiti darbai gali būti išskaidyti į mikro etapus, kurie netrukdytų visaverčiam erdvės naudojimui.

6. Medžiagos.

Visiems tūriniais – erdviniais sprendiniams, tokiems kaip kolonadai Atminties alėjoje, Informaciniam paviljonui šalia jos, tvorai muziejaus erdvėje, laipteliams ir kitoms atitvaroms memoriale siūlomi naudoti tipinius gelžbetonio elementus, gaminamus Lietuvoje ir naudojamus statyboje. Visiems šioms elementams numatomas dažymas atspariais dažais. Toks sprendimas leistų ženkliai mažinti įgyvendinimo kaštus ir greitį.

7. Techniniai – ekonominiai rodikliai.

Pagrindiniai kiekiai

Objektas/ etapas	Pagrindiniai parametrai ir plotai	Pastabos
Atminties aikštė		
Nauja danga	2818m ²	Betono trinkelų danga
Erdviniai elementai - suolai	30 vnt	Betono suoleliai
Renovuojamos dangos kiekis	447 m ²	Klijuotos skaldos danga
Atminties laukas		
Nauja danga	1040 m ²	Skaldyto akmens danga šalia kryžių eilių
Erdviniai elementai - suolai	28vnt.	Betono suoleliai
Renovuojamos dangos kiekis	447 m ²	
Atminties alėja		
Nauja danga	758 m ²	Betono trinkelų danga
Erdviniai elementai - suolai	73 m	Betono suolas
Kolonada – kolonų kiekis	27vnt	Tipinės betono kolonos, dažytos
Automobilių parkavimo aikštelė	6 vnt. 240 m ²	Betono trinkelų danga
Informacijos paviljonas	10vnt kolonų 13vnt sijų 4vnt perdangos elementai 41m ² berėmio stiklo stogelis 40 m ² berėmio stiklo sienos	Naudojami tipiniai gelžbetonio elementai
Memorialinis muziejus		
Užstatymo plotas	135,5 m ²	
Bendras plotas	165 m ²	
Muziejaus erdvės plotas	413 m ²	
Tvoros elementai	70 vnt.	
Memorialo takas	561 m ²	

8. Autorinės teisės.

Visos turtinės ir neturtinės šio projekto autorinės teisės priklauso pasiūlyto projekto autoriams.